

משק החלב

יו"ל ע"י התאחדות מגדלי בקר בישראל, תל-אביב, רח' מוא"ה 52

אפריל 1954

5

ניסן תשי"ד

לעיתידו של משק החלב בארץ

ני ביותר מבחינת התזונה והבריאות. לדעתי האשם הוא בנו בעצמנו שהגענו למצב זה; עם קבלת תביעת הממשלה למי-החלב באבקת חלב והורדת אחוז השומן מ-3.50% ל-2.30%, איבד החלב בעיני הצרכן את חשיבותו; העובדה שמיהול זה נעשה באחוזים שונים בהתאם לעונה, ולפעמים לא נעשה כלל, לא עזרה כלל להחזרת כוח המשיכה למוצר, אשר בעיני כל אדם תרבותי הוא נחשב לחיוני ביותר. הירידה בצריכת החלב נמשכת למעשה זה שבע שנים, ולא רק של החלב; גם הלבן והלבניה, עליהם היתה גאות משק החלב בארץ, ערכם ירד בעיני הצרכן, וזה בגלל ירידת איכותם, וב-דאי לא בגלל ירידת כוח הקניה. בייצור הלבן והלבניה לא היו קשיים, ועל אף חשי-בותם בתזונה בארץ בתנאי האקלים שלנו, הרי גם הם ירדו לשפל המדרגה.

יש להכיר בעובדה שמשק החלב הגיע למשבר אשר כמותו לא ידענו במשך שלו-שים שנות קיומו בארץ; מן הראוי לבדוק באופן יסודי מה בעצם קרה, איך זה הגענו לכך, שלמרות העובדה שייצור החלב לנפש פחת מ-135 ליטר בשנת 1947 — ל-77 ליטר בשנת 1953, נתגלה חוסר יכולת של שיווק כמות קטנה זו.

התשובה בפי האנשים האחראים לשיווק היא: ירידה בכוח הקניה של הישוב; לעתים שומעים אף זאת: החלב אינו מזון, הוא מש-קה ואם יש הכרח לחסוך — הוא הנפגע בראשונה.

לדעתי אין הדבר נכון; אין כל ספק שירידת כוח הקניה פוגע בשיווק כל תוצרת חקלאית שהיא, כשם שהוא פוגע בשיווק תוצרת אחרת, אבל, אין זה נכון שבמקרה של מצוקה פונה הצרכן עורף דוקא למצרף החי-

ייצור החלב ושיווקו בשנים 1947—1953 (בליטרים)

השנה	הייצור	לגידול	לשיווק	האוכלוסיה בממוצע שנתי	כמות החלב לנפש ולשנה
1947	82.200.000	4.100.000	78.100.000	608.000	135
1948	75.800.000	3.800.000	71.800.000	683.000	105
1949	76.800.000	3.800.000	73.000.000	886.000	83
1950	90.200.000	4.500.000	85.700.000	1.108.000	77
1951	100.000.000	5.000.000	95.000.000	1.303.000	73
1952	113.000.000	5.600.000	107.400.000	1.427.000	75
1953	120.000.000	6.000.000	114.000.000	1.475.000	77

ייצור לבניה ולבן בשנים תש"י—תשי"ג (בליטרים)

השנה	לבניה	לבן	בס"ה	הכמות לנפש ולשנה
תש"י	9.965.000	3.206.000	13.171.000	12.0
תשי"א	14.690.000	1.722.000	16.412.000	12.6
תשי"ב	13.006.000	610.000	13.616.000	9.5
תשי"ג	10.841.000	582.000	11.423.000	7.7

פרט לאלה המשווקים ע"י הממשלה בהפסדים עצומים לאוצר המדינה, החלב ותוצרתו הת־ייקרו פחות מכולם. החלב הוא זול מירקות ופירות, מתפוחי אדמה, זיתים וכדומה; ולא מבחינת ערכו התזונתי בלבד, אלא גם תוך השוואת מחירו לגבי האינדקס של ההתיקרות הכללית. היש בעולם תופעה דומה לזו שלנו שקילו עגבניות או תפוחי אדמה עולה יותר מקילו חלב?

בכל אופן חייבים האחראים לתיכנון המשק החקלאי בארץ, לחשוב ברצינות אם יהיה מקום בארץ ל־82.000 פרות בשנת 1960, אם המצב במשק החלב ימשיך להיות כפי שהוא כיום.

ידוע הדבר, שרוב יצרני החלב בארץ, גם מהותיקים, אינם מאזנים את הוצאותיהם, וכן אין לשכוח שההשקעה בענף זה (לפרה, לבנינים וכו') מגיעה כיום ל־1500 לירות לכל בהמה.

במשק החלב בארץ הושקעו כ־50 מיליון לירות; אין ענף הבקר דומה לענף הירקות. שאפשר לשנות את תכנונו והיקפו לעתים קרובות. אנו עדים לעובדה המעציבה, שפרות לאלפים נשחטו מפני שבעליהן לא יכלו לעמוד במחירים המתקבלים עבור החלב.

האחראים לתכנון ושיווק חייבים לשבת על המדוכה ולברר היטב לאן הם מוליכים את משק החלב. האמנם נתקיים גם בעתיד על חמאה, גבינה ואבקת חלב הניתנים לנו במתנה, או במחירים שבתנאי המשק שלנו אין לנו כל תקווה להתחרות בהם, או שייצור החלב הוא חיוני לכלכלתנו לא פחות מייצור השמן, הסוכר ובשר העופות.

שתי הטבלות דלעיל מוכיחות בצורה שאינה משתמעת לשתי פנים, שטיבו הירוד של החלב וכן של הלבן והלבניה, הוא שגרם לירידה בצריכת המצרכים האלה. מוסדות השיווק מצווים לאחוז בכל האמצעים למען החזרת השם הטוב לחלב ולתוצרתו.

אחד הדברים שיש להגשימו מיד הוא, שיווק כל החלב בישראל בבקבוקים חתומים. אין כל תקווה להעלות את צריכת החלב בישראל, אלא אם כן יגישו לצרכן את החלב בצורה נאה וכשהוא מוגן בפני זיופים.

מאחר שהגענו לרוויה בייצור החלב (לפי דעתם של העוסקים בשיווק), אין כל טעם להמשיך עוד ולמהול את החלב באבקה, אשר היא ללא כל ספק הממאיסה על חלק ניכר של הצרכנים את שתית החלב.

יש לדאוג לכך. שחלב שמן וטוב יימצא בבקבוקים של רבע הליטר בקיוסקים וסניפי „תנובה" בערים הגדולות.

האחראים לשיווק החלב חייבים לשקול בכל הרצינות אם לא הגיע הזמן לחזור לייצר לבן ולבניה מחלב ממש ולא מאבקה.

ברור שעם המעבר לשיווק חלב מלא בבקבוקים וייצור לבן ולבניה מחלב ולא מאבקה, תעמוד בכל תקפה שאלת המחיר.

מדי פעם בפעם שומעים אנו (וגם מפי האחראים לשיווק החלב בארץ), שהחלב הוא יקר; האמנם נכון הוא הדבר, ואפילו כש־נביא בחשבון את ירידת כוח הקניה? כיצד זה קרה שדעה זו מצאה לה מהלכין בחוגי הכלכלה ואף בשורת האחראים למשק החק־לאי בארץ?

עובדה היא שבהשוואה לשאר המצרכים,